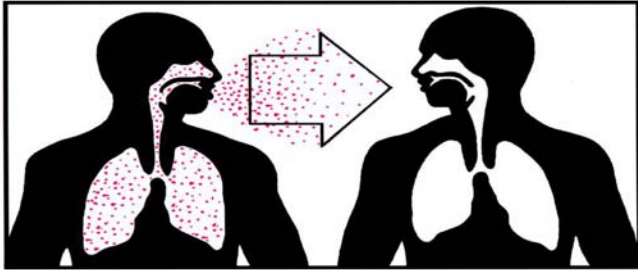

တၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ်

တၢ်မၤကွၢ်ဖဲဘၣ်ခိၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ကျဲတဘီလၢတမၤဘၣ်ဒီးန့ၣ်ဒီးယုထံ န့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤန့ၣ်လီၤ

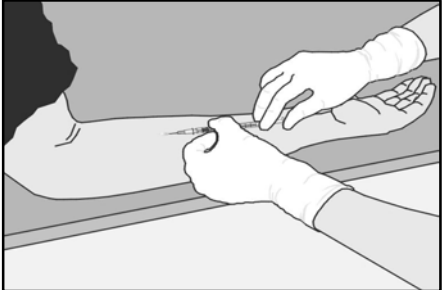
ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

တၢ်ထံၣ်န့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်သ့ဝဲကျဲခံဘိန့ၣ်လီၤ.ပကူစါဘျါအီၤအဂီၢ်ကသံၣ် ဖိၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲထံၣ်ဘၣ်အယၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤအူပမိၢ်ပုၤ(နီၢ်ခိ)အပူၤတၢ် တဘျီန့ၣ်မၤကဲထီၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤဒီးကအိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ဖဲပ မိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုၢ်အံၤကမံလၢပမိၢ်ပုၤအပူၤ န့ၣ်လီၤ.တၢ်မ့ၢ်ပအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအမံဖဲမ့တမ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ဖဲ ပမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်ပကိးအီၤလၢထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤန့ၣ်လီၤ-ပ မ့ၢ်တကူစါအီၤန့ၣ်ကကဲထီၣ်က့ၤအူထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ

ယမ့ၢ်အိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤန့ၣ်ယတဲသ့ၣ်လဲၣ်?

တၢ်မၤကွၢ်နဖံးဘၣ်ခိၣ်(Skin) အံၤကတဲန့ၣ်လၢဖဲနမိၢ်ပုၤအ ပူၤန့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်အိၣ်တအိၣ်န့ၣ်လီၤ.နဒီးန့ၢ်ဘၣ်ထံၣ် ဘၣ်အယၢ်တကလုၢ်အံၤသ့ခိဖျိလၢနအိၣ်ဘူးဒီးပုၤတဂၤဂၤ လၢအအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါ(Active TB disease) န့ၣ်လီၤ

ပုၤလၢအကွၢ်ထွဲနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချကဆဲးန့ၣ်လီၤကသံၣ် ထံ(tuberculin)ဆူနဖံးအဖီလၢဖဲနစုၣ်တတီၤန့ၣ်လီၤ.

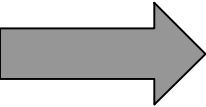
တၢ်ဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်-ဝ ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤ	တၢ်ဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်-၂ ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါ
ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုၢ်အံၤ မံလဲလၢနမိၢ်ပုၤအပူၤဒီးကပၢ်ထီၣ် အဂီၢ်ယံၣ်ဝဲတဘျီန့ၣ်န့ၣ်လီၤ.	ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုၢ်အံၤစး ထီၣ်ဟူးဂဲဒီးရၤလီၤအသးလံန့ၣ် လီၤ.ကမၤဟးဂီၤပညၣ် (Tissue) လၢအအိၣ်ဖဲနမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.
ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုၢ်အံၤတ ငးဆိးက့ၤန့ၣ်ဘၣ်-နသးနါ ပုၤ(Chest x-ray)စ့ၢ်ကိး နံညိန့ၣ်(normal)အသးန့ၣ် လီၤ.	နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တ ကလုၢ်အံၤနကဆိးက့ထီဘိန့ၣ် လီၤ.နကသံၣ်သရၣ်ကမၤကွၢ်လီၤ ဆိန့ၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ်အံၤမၤ ဟးဂီၤနမိၢ်ပုၤ(နီၢ်ခိ)ဖဲလဲၣ်တတီၤ လဲၣ်န့ၣ်လီၤ
ထံၣ်ဘၣ်တကလုၢ်အံၤဘၣ်ကူ ဘၣ်ကံၤဆူပုၤဂၤအိၣ်တန့ၣ်ဘၣ်.	ထံၣ်ဘၣ်တကလုၢ်အံၤမ့ၢ်အိၣ်လၢနပ သိၣ်အပူၤန့ၣ်ကရၤလီၤသးဆူပုၤဂၤ အိၣ်သ့ခိဖျိလၢနကူး.ကဆဲ.ကတီၢ် တၢ်ဒီးသးဝံတၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.
တၢ်မ့ၢ်ထံၣ်န့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တ ကလုၢ်အံၤန့ၣ်နကဘၣ်အိ ထံၣ်ဘၣ်ကသံၣ်ဖိၣ်ခွံလၢန့ၣ် လီၤ.	နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆါတကလုၢ်အံၤန့ၣ်န ကဘၣ်အိကသံၣ်တနံၤ(၃)ဖျါ(မ့) (၄)ဖျါကယံၣ်ဝဲအစ့ၤကတၢ်(၆)လၢ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ်ခံသီမ့တမ့ၢ်သၢသီဝံၤအလီၢ်ခံနစုၣ်မ့တ ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်ဆၣ်ပုၤလၢကွၢ်ထွဲနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချကသမံသမိက့ ဝဲန့ၣ်လီၤ

တၢ်မၤကွၢ်နဖံးဘၣ်ခိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ပနီၣ်မ့တမ့ၢ်ကဟဲညိးထီၣ်ဖဲနစု ငုၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤပုၤလၢကွၢ်ထွဲနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချကထီၣ်ကွၢ်တၢ်လၢ အဟဲညိးထီၣ်ဖဲနစုၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ

တၢ်မၤကွၢ်ယဖံးဘၣ်ဝံၤယကဘၣ်ကတီၤယစုၣ်ဒ်လဲၣ်?

- တဘၣ်ကးဘၢတၢ်ပနီၣ်(Spot)အဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးတၢ်ကံး ညၣ်ဖးထီၣ်(bandage)မ့တမ့ၢ်(tape)ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပလီၢ်နသးလၢဒ်သိးနသုတဝဲဘၣ်အိၣ်ဒီးကွးဘၣ်အိၣ်တ ဝုၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- မ့ၢ်သးတခိပၢ်ထီၣ်တၢ်ကံးညၣ်အခုၣ်ဖဲအဖီခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်
- သုကဆီနစုဒီးမၤယုထီကွံအီၤကယီၤကယီၤန့ၣ်လီၤ.

Adapted from material from the Minnesota Department of Health, TB Prevention and Control Program

တၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ် ကဘျးပၤ (၂)

နတဘၣ်ပျံၤခိဖျိတၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်

တၢ်မၤကွၢ်အစၢလၢ(အသမၢတၢ်)န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

တၢ်လီၢ်တတိၤဖဲပုၤဆဲးလီၤထံၣ်ဘၣ်ကသံၣ်မ့ၢ်ဖဲညးထီၣ်ထဲၣ်ဆံးဆံးဖိန့ၣ်ကတဲန့ၣ်လၢအစၢမ့ၢ်(negative)န့ၣ်လီၤ.(negative) အစၢကတဲန့ၣ်လၢနတအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤတနီၤနီၤတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်ကအါန့ၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အိၣ်သးတနီၤနီၤအဖိခိၣ်.နကဘၣ်တၢ်မၤကွၢ်ကဒါက့ၤထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဖဲနဖံးဘၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ

တၢ်မၤကွၢ်အစၢလၢ(အကဲထီၣ်)န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

တၢ်လီၢ်တတိၤလၢပုၤဆဲးလီၤကသံၣ်ထံၣ်မ့ၢ်ဖဲညးထီၣ်ဖးလဲၣ်ဒ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အိၣ်န့ၣ်ကတဲန့ၣ်လၢအစၢန့ၣ်မ့ၢ်(positive)န့ၣ်လီၤ. အခိပညီမ့ၢ်ဖဲနအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ်ဖဲနမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.ပုၤအါဂၤလၢအအိၣ်ဒီး(positive)အစၢန့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲအိၣ်လၢအမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်မ့ၢ်ထံၣ်န့ၢ်(positive)အစၢန့ၣ်နကသံၣ်သရၣ်ကမၤကွၢ်နသးနါပုၤ(chest x-ray) န့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါလၢအဟူးဂဲၤ(active TB disease)န့ၣ်တၢ်ကမၤကွၢ်နၢလီၤဆိန့ၣ်လီၤ.

ဒီးသဒါလီၤက့ၤနသးဒီးနပုၤဟံၣ်ဖိယီဖိတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်တက့ၢ်-အိၣ်ဒီးတၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်တက့ၢ်-ဒ်သိးနကမၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်အဂီၢ်ဆဲးကျိးနကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်ကမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝဲလီၤန့ၣ်တက့ၢ်-

နကြးအိၣ်ဒီးတၢ်မၤကွၢ်နဖံးဘၣ်ခိၣ်လၢထံၣ်ဘၣ်အဂီၢ်ဖဲ

- နအိၣ်ဘူးဒီးပုၤတဂၤဂၤလၢအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါလၢအဟူးဂဲၤတၢ်လဲဖဲအမိၢ်ပုၤ(နီၢ်ခိ)အခါ
- နအိၣ်ယုၣ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဖဲကီၢ်တဘျီယီပုၤအခါ
- နမၤတၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်နအိၣ်ဖဲပုၤကွၢ်ပုၤဆါလဟံၣ်ကသံၣ်ဒးတၢ်ဆါဟံၣ်-ဒီးယိၣ်ပုၤအခါ
- နအိၣ်ဒီး(HIV)တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ဆါအဂၤတခါခါန့ၣ်လီၤ.

ယဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG vaccine)ဝံၤလံန့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်?

နဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)မ့ၢ်ဝံၤတၢ်လံဘၣ်ဆၣ်နကဘၣ်မၤကွၢ်နဖံးဘၣ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

- ပုၤလၢအဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)မ့ၢ်ဝံၤဘၣ်ဆၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)ဒီးသဒါဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးအသုတဆိးကုဖးဒိၣ်လၢထံၣ်ဘၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.
- တဘျီဘျီကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)ကမၤကဲထီၣ်တၢ်မၤကွၢ်အစၢလၢအမ့ၢ်(positive)န့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မၤကွၢ်အစၢ(positive)န့ၣ်နဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအိၣ်ဖဲနမိၢ်ပုၤပူၤအယီၤန့ၣ်လီၤ.တဖဲလၢကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)အအိၣ်ဘၣ်

နဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)မ့ၢ်ဝံၤဘၣ်ဆၣ်နမၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါသ့န့ၣ်လီၤ

Adapted from material from the Minnesota Department of Health, TB Prevention and Control Program